

Mladi: Za življenje brez tobaka

Manifest evropske mladine

Preambula

Mladi Evrope smo globoko zaskrbljeni zaradi učinka, ki ga imata kajenje in pasivno kajenje na posameznika. Manifest smo izdali z mislijo na osnovno pravico do zdravja in zdravega okolja ter z mislijo na dejstvo, da ima vsakdo pravico do življenjske ravni, ki njemu in njegovi družini zagotavlja zdravje in blaginjo. Vsakomur bi moralo biti omogočeno sprejemati zdrave odločitve.

Uvod

Kajenje je kot najpogostejši vzrok smrti, ki bi se mu lahko v Evropski uniji izognili, izjemno pomembno za zdravstveno, socialno, ekonomsko in okoljsko politiko. Več kot 10 000 mladih v Evropskem forumu mladih je sodelovalo pri projektu „Mladi: za življenje brez tobaka“. To obsežno posvetovanje mladih je spodbudilo veliko število zahtev in priporočil, ki od politik zahtevajo večjo učinkovitost na lokalni, nacionalni in evropski ravni. Evropski manifest vsebuje sklepe nacionalnih posvetovanj v državah članicah Evropske unije, ki jih je 21. maja 2006 v Bruslju sprejelo skoraj dvesto predstavnikov iz držav članic.

Mladim več besede

Z mladinskimi organizacijami se je treba posvetovati in jih aktivno vključiti v sprejemanje pomembnih odločitev, ki vplivajo na življenje mladih. Zato je vključitev mladinskih organizacij v oblikovanje tobačnih politik odločilnega pomena. Verjamemo, da so pozitivni in negativni učinki političnih odločitev, še posebno tistih, povezanih s tobačno politiko, najbolj vidni dolgoročno. Mladi bodo nosili posledice, saj bo tobačna politika vplivala na kakovost njihovega življenja in zdravja.

Predlagamo:

- zasnovanje dolgoročnih strategij glede tobaka in vključitev mladih v vse faze: oblikovanje, spremljanje in ocenjevanje;
- aktivno vključitev mladinskih organizacij kot veznega člana med nosilci odločanja in mladimi v proces oblikovanja politik. Z mladimi se je treba posvetovati in jih poučiti o tobaku s formalnim in neformalnim izobraževanjem;
- dolgoročno podporo (politično, logistično, finančno itd.) mladinskim organizacijam, ki delujejo na področju preventive in omejevanja škode zaradi tobaka, bi morala biti naravnana bolj dolgoročno* ;
- zasnovanje kratkoročnih ciljev v zvezi z obravnavo najbolj perečih problemov;
- spodbudo in dialog nosilcev odločitev z vsemi stranmi, povezanimi s kajenjem;
- spodbujanje in financiranje raziskav programov odvajanja od kajenja, ki temeljijo na spolu in starosti in vključujejo mladinske organizacije na lokalni, nacionalni in evropski ravni, s strani Evropske komisije, GD za raziskave in GD za zdravje in varstvo potrošnikov;
- 7. okvirni program in subvencije na področju javnega zdravstva naj vsebujejo možnost financiranja teh raziskav. Rezultati naj se aktivno predstavijo javnosti, vključno z mladinskimi organizacijami in množičnimi mediji.

Izobraževanje in preventiva

Kot glavni izvajalec neformalne izobrazbe so mladinske organizacije ključni akterji pri promociji aktivnega državljanstva in udeležnosti mladih ter igrajo pomembno vlogo pri oblikovanju mnenj in vedenjskih vzorcev. Neformalno in formalno izobraževanje sta prav tako zelo pomembna za preprečevanje kajenja in pomoč mladim, da sprejmejo osveščeno odločitev. To je še posebno pomembno za kadilce, ki začnejo kaditi v mladosti in so velikokrat izpostavljeni pritisku vrstnikov.

Predlagamo da:

- pobude, ki podpirajo neformalno zdravstveno vzgojo, dobijo večjo podporo ter vključijo mladinske organizacije;
- se kampanje osredotočijo na pozitivne vidike življenja brez tobaka;
- se zdravstvena vzgoja začne čim prej in se nadaljuje na vseh stopnjah izobraževanja;
- mladi sami (npr. študentski sveti) in druge zainteresirane strani, kot so nevladne organizacije, ministrstva za zdravje in mediji pri tem pomagajo ;
- se razvije integriran celostni program zdravega življenja v okviru formalnega izobraževanja, ki naj bo obvezen. Predstavlja naj pozitiven pristop k izobraževanju s poudarkom na možnostih preprečevanja in prenehanja s kajenjem. Prilagodljiv naj bo posebnim skupinam glede na starost in spol, kadilcem, nekadilcem, posebnim socialno-ekonomskim skupinam. Takšen proces izobraževanja naj bo osredotočen na razvoj posameznikovega razmišljanja o samovodeni spremembi vedenja;
- evropske institucije izvajajo kampanje osveščanja o pasivnem kajenju:
 - A) za mlade;
 - B) za kadilce na splošno;
 - C) za starše, ki izpostavljajo svoje otroke tobačnemu dimu;
- se izvajajo interaktivne in usmerjene kampanje – sporočilo naj se pojavlja tam, kjer so mladi;
- se starše spodbuja in se jim nudi podpora pri sodelovanju v zdravstveni vzgoji. Starše, ki kadijo, naj se spodbuja in se jim nudi podpora pri opuščanju kajenja;
- se na podatkih temelječe usposabljanje in izobraževanje izvaja za vse plačano in neplačano osebe, ki je vključeno v izobraževanje mladih ter njihovo zdravstveno in socialno varstvo. Tako bodo mladim lahko neposredno podajali točne in aktualne informacije.

Dostopnost, vidnost in prenehanje

Da bi se izognili večjim zdravstvenim problemom in večji družbenim stroškom, je najpomembneje zmanjšati število mladih kadilcev. Vendar trenutno podpora tistim, ki želijo prenehati kaditi, ni zadostna, saj so na primer nadomestki pogosto dražji od tobačnih izdelkov. Načini odvajanja od kajenja, vključno s terapijo z nikotinskimi nadomestki, naj bodo mladim dostopni brezplačno, kadar je na voljo ustrezna podpora.

Ker kaditi pogosto začnejo že zelo mladi, je pomembno, da se obstoječa zakonodaja, ki prepoveduje dostop mladoletnikom do cigaret strogo izvaja – žal trenutno temu ni tako. Ker so mladi tudi glavna tarča oglaševanja tobačne industrije, menimo, da je ključnega pomena sprejetje boljše zakonodaje, ki bi upoštevala ranljivost otrok in mladih.

Predlagamo da:

- je dostop do klinik za odvajanje od kajenja in podpore psihologov lahek in brezplačen, financiran iz davkov na tobačne izdelke;
- so nikotinski nadomestki in druge metode za odvajanje od kajenja cenejši kot tobačni izdelki njihova dostopnost pa večja;
- se prepovejo vse oblike oglaševanja tobaka;
- obdavčitev programa odvajanja z nikotinskimi nadomestki ne bo višja od obdavčitve zdravstvenih proizvodov;
- je tobačna embalaža enotna, in sicer bela s črnimi črkami tipografije Arial. Z uvedbo takšne embalaže bi preprečili uporabo barvnega oblikovanja kot prefinjenega posrednega oglaševanja tobačnih izdelkov;
- so na tobačni embalaži različna zdravstvena opozorila, ki bi pokrila vsaj 75 % embalaže;
- so na zadnji strani embalaže fotografije ljudi ali njihovih organov, ki so jih prizadele s kajenjem povezane bolezni;
- se iz deleža prihodkov iz obdavčenja tobačnih izdelkov, neposredno financirajo programi za preprečevanje kajenja, in odvajanje od kajenja ter nadomestki;
- se vzpostavi sistem dovoljenj za prodajo tobačnih izdelkov v maloprodaji, prepove avtomate za prodajo tobačnih izdelkov in prodajo po internetu. Tako bi mlajšim od 18 let preprečili dostop do tobačnih izdelkov. Tobačni izdelki naj ne bodo vidni v izložbah;

-
- se protikadilske kampanje osredotočijo na škodo, ki jo povzroča kajenje. Kampanje, ki spodbujajo abstinenco, naj poudarjajo pozitivne učinke življenja brez tobaka;
- je v celotni Evropski uniji starostna meja za nakup tobačnih izdelkov 18 let;
- se prepove vse dodatke, ki povečujejo odvisnost, rakotvorne in druge strupene sestavine v tobačnih izdelkih, ki ogrožajo zdravje kadilcev in pasivnih kadilcev;
- se na tobačnih izdelkih tiskajo slike, ki ponazarjajo učinke kajenja. V embalaži naj bo letak, ki bo informiral kadilce o posledicah njihove navade ter svetoval, kako opustiti kajenje;
- se manj razvite države zaščitijo pred tobačno industrijo z vzpostavitvijo evropskih standardov za vse dejavnosti podjetij s sedežem v Evropski uniji, ne glede na namembni kraj izdelkov.

Zaščita pred tobačnim dimom v okolju

Ljudje bi morali imeti pravico do okolja brez dima v zaprtih prostorih in na javnih mestih. Zato bi morala prepoved kajenja na javnem mestu temeljiti na načelu preprečevanja izpostavljenosti tobačnemu dimu v javnih prostorih, na delovnem mestu in doma, posebna pozornost pa bi morala biti namenjena ranljivejšim članom naše družbe, še posebno nerojenim otrokom. To lahko dosežemo s splošno na javnih mestih, sredstvih javnega prevoza, v šolah, bolnišnicah, vrtcih in na delovnih mestih ter v prostorih, namenjenih preživljanju prostega časa (hotelih, lokalih in restavracijah).

Veliko držav je že uvedlo omejitve kajenja na delovnih mestih, nekatere pa so sprejele splošno prepoved kajenja. Sprejetje takšne zakonodaje je treba zagotoviti v vseh državah. Skupna izkušnja po sprejetju prepovedi kajenja je, da po krajšem prehodnem obdobju večina državljanov in potrošnikov podpira in razume pomen takšnih pravnih predpisov.

Prepoved kajenja je eno ključnih orodij tobačnih politik, zato menimo da:

- bi morala v vseh pokritih javnih prostorih in na vseh delovnih mestih veljati prepoved kajenja;
- je najboljša rešitev popolna prepoved kajenja v javnih prostorih. Le če ni mogoče zagotoviti prostora za kadilce zunaj delovnega mesta, naj bo na voljo kadilnica v zaprtem prostoru. Ta mora imeti delujoče in učinkovito prezračevanje in filtrirni sistem, ki vodi na prosto. V tem prostoru naj se ne uživata hrana in pijača;

- bi morali v vseh državah članicah javni organi uvesti podobne prepovedi kajenja v javnih ustanovah in na drugih javnih mestih. Države članice EU, kjer velja prepoved kajenja, in tiste, kjer ta ni uzakonjena, si lahko izmenjajo izkušnje, kako čim bolj učinkovito uvesti predpise, ki omejujejo kajenje;
- je treba nadzorovati in ocenjevati izvajanje prepovedi kajenja;

- je treba prepovedati pakiranja z desetimi cigaretami ali manj;
- je treba spoštovati kadilce in nekadilce;
- je treba prepoved kajenja strožje izvajati ter izvajanje preverjati z nenapovedanimi inšpekcijami javnih prostorov;
- je treba d, ki so odvisne od tobačne industrije, podpirati in spodbujati pri razvijanju druge industrije.

Pasivno kajenje in otroci

Ljudi je treba osvestiti glede potrebe po posebnem varovanju otrok, dojenčkov in zarodkov.

To naj se izvede s posebnimi kampanjami in izobraževanjem. Ciljne skupine so družba v celoti, posebno pa nosečnice in njihove družine.

S kampanjami in izobraževanjem bi ljudi informirali o škodi, ki jo kajenje povzroči v maternici, in o možni škodi, ki jo otrokom povzroči kajenje njihovih staršev.

Sklep

»Vsakdo ima pravico do takšne življenjske ravni, ki zagotavlja njemu in njegovi družini zdravje in blaginjo«, navaja 25. člen Splošne deklaracije človekovih pravic.

S potrditvijo, da je kajenje v razvitih državah najpogostejši vzrok bolezni in prezgodnje smrti, ki bi ga lahko preprečili, udeleženci konference sklepamo, da si je v največji možni meri treba prizadevati za zaščito mladih pred škodo in zdravstvenimi tveganji, ki jih povzročata kajenje in pasivno kajenje. Sprejeti je treba preventivne ukrepe in ukrepe za opustitev kajenja, ki bodo brezplačno na voljo vsem družbenim skupinam, ne glede na spol, starost, veroizpoved ali družbeni položaj. Za doseg občutnega povečanja življenjske dobe, za katero je značilna prilagojenost omejitvam, morajo biti v proces aktivno vključeni kadilci in nekadilci. Cilj je družba, kjer se ne kadilci ne nekadilci ne počutijo izolirani, diskriminirani ali omejevani v svoji osebni svobodi in pravicah. Da se zagotovijo pravice iz Splošne deklaraciji o človekovih pravicah, še posebno tiste iz 3. in 25. člena, ne sme nihče (predvsem pa otroci) biti neprostoovoljno izpostavljen tobačnemu dimu. Informacije o kajenju in njegovih posledicah so ključne in morajo biti dostopne vsakomur, da se mladim omogoči sprejetje osveščene odločitve, da ne kadijo, kadilcem pa nudi podpora pri odločitvi, da prenehajo kaditi.

Skleniti želimo z opozorilom, da je zdravje še vedno največja vrednota moških in žensk. Med vsemi pravicami, ki jih cenijo človeška bitja in so zapisane v mednarodnem pravu, je najosnovnejša pravica do zdravja.

Dodatek:

Formalno izobraževanje je hierarhično strukturirano in poteka kronološko prek primarnih do terciarnih institucij.

Neorganizirano učenje je proces, v katerem vsak posameznik pridobi stališča, vrednote, sposobnosti in znanje iz vsakodnevnih izkušenj, od družine, prijateljev, vrstnikov, medijev in drugih dejavnikov in vplivov v okolju.

Neformalno izobraževanje je organizirano izobraževanje izven formalnega sistema, s katerim si skupina učečih prizadeva doseči opredeljene učne cilje.

Obdavčitev zdravstvenih izdelkov in storitev je ponavadi zelo nizka, ker se štejejo med osnovne proizvode.

7. okvirni program (The Framework Programme 7 – FP7) je glavni instrument Evropske unije za financiranje raziskav in razvoja. Predlaga ga Evropska komisija, sprejmeta pa Svet in Evropski parlament v postopku soodločanja. Izvaja se od leta 1984 in zajema petletno obdobje, v katerem se prekrivata zadnje leto trenutnega in prvo leto naslednjega programa. Zdaj se izvaja FP6, ki se zaključi konec leta 2006. FP7 naj bi trajal sedem let. V celoti se bo začel izvajati 1. januarja 2007 in se zaključil leta 2013. Gradil naj bi na dosežkih predhodnih programov in ustvarili Evropski raziskovalni prostor ter ga razvil vse do na znanju temelječega gospodarstva in družbe (opredelitev povzeta po CORDIS-u, Služba Skupnosti za informacije o raziskavah in razvoju).